

Jan Sturm

Van de Voorzitter a.i.

Als je, waarde lezer(es), dit bericht van de voorzitter a.i. onder ogen krijgt, zit je zomervakantie er al weer op – de mijne moet nu nog beginnen: wat een luxe! – en komen de al eerder aangekondigde **ledenvergadering en themabijeenkomst** langzamerhand in zicht. Ik herhaal voor alle zekerheid nog maar eens de belangrijkste gegevens:

26 november 1992

VON-Ledenvergadering

Utrecht

Let op:

Op verzoek van de ledenvergadering van november 1991 wordt deze ledenvergadering **op een middag in de week** gehouden: een donderdagmiddag na 17.00 uur. Maar aan die ledenvergadering gaat een

thema-bijeenkomst

vooraf die om 14.00 uur begint en die als nascholings-bijeenkomst gekwalificeerd kan worden. Het ligt dan ook in de bedoeling ervoor te zorgen dat deelnemers aan deze bijeenkomst desgewenst een certificaat krijgen.

Wat betreft het thema dat aan de orde zal komen, moet ik even voor mijn beurt spreken: formeel is dat nu nog niet door het bestuur vastgesteld, maar het zou me niet verbazen als het ging om **Taal in de multiculturele klas**.

Op voorstel van de ledenvergadering van 4 april 1992 proberen we op elke thema-bijeenkomst 'iets praktisch' en 'iets reflectiefs' aan de orde te laten komen. Als er genoeg deelnemers zijn kunnen we in een 'praktische' en een 'reflectieve' groep werken; als dat niet werkbaar is organiseren we een 'praktisch' en een meer 'reflectief' deel van de middag.

Bij het thema 'Taal in de multiculturele klas' zal het

'praktische' erop gericht zijn om aan de hand van concrete problemen (zoals die in lesprotokollen uit de multiculturele klas geregistreerd zijn), gezamenlijk concrete oplossingen te vinden op grond van de eigen ervaringen van de deelnemers. Het meer 'reflectieve' probeert diezelfde en soortgelijke problemen via een gezamenlijke discussie te verhelderen en te begrijpen. Die discussie zal vergemakkelijkt worden door de inbreng van vergelijkbare Duitse protokollen. Zo kun je waarschijnlijk typische verschillen en overeenkomsten op het spoor komen.

Als je wilt deelnemen aan deze thema-bijeenkomst kun je je daarvoor opgeven bij het bureau (023: 28 68 47 tijdens kantooruren – ook een briefkaartje kan: Franz Lehàrlaan 58, 2102 GS Heemstede). Begin november krijg je dan 'de stukken' toegestuurd, voor de themabijeenkomst en de ledenvergadering die erop volgt.

Er is overigens een makkelijker regeling in de maak voor wie sneller en (soms) tijdiger dan via *Moer* op de hoogte wil raken van VON-activiteiten. Het bestuur bouwt een adressenbestand op van VONners die op enigerlei wijze aangeven actiever bij de VON betrokken te zijn dan alleen als *Moer*-lezer: door ledenvergaderingen en thema-bijeenkomsten te bezoeken bij voorbeeld of door schriftelijk of telefonisch te reageren op bestuursbeslissingen of -beleid. Als je je in de aankomende tijd opgeeft voor de najaarsledenvergadering word je automatisch in dat bestand van 'Vinnige VONners' opgenomen. Je krijgt dan per 'persoonlijke' bestuursbrief tijdig een aankondiging van alle activiteiten die de VON onderneemt.

Vinnige VONners hebben recht op een vinnig bestuur. En ze hebben er recht op de leden van dat bestuur, zo goed en zo kwaad als dat gaat, te leren kennen en er zo een beetje achter te komen wat die allemaal doen, binnen de VON en daarbuiten.

Nu we als bestuur weer enigszins op kracht zijn, hebben we besloten daaraan op twee manieren te gaan werken. Allereerst heeft elk bestuurslid, ieder op haar of zijn eigen wijze, een stukje over zichzelf geschreven. We hebben elkaar daarbij wel een paar steekwoorden opgegeven die (tenminste) aan de orde zouden moeten komen. Welke steekwoorden dat zijn, kun je gauw genoeg merken. Die 'zelfportretjes' presenteer ik straks in alfabetische volgorde van de namen in dit bericht. Daarnaast hebben we afgesproken dat elk bestuurslid een keer de VON-Info 'vult' op haar/zijn eigen wijze. Je merkt wel wat ervan komt; nu eerst de 'zelfportretten'!

Ingrid Evers

Sinds 1988 studeer ik Nederlands aan de Katholieke Universiteit van Nijmegen. Ik hoop in december af te studeren op het onderwerp 'Meertaligheid in een monolinguale onderwijssituatie'. Het betreft hier een kwalitatief (leer)onderzoek in het kader van het onderzoeksprogramma van het Werkverband voor Onderzoek van het Moedertaalonderwijs (WOM). Het is de bedoeling dat ik na mijn afstuderen aan de KUN de lerarenopleiding ga volgen.

Als een bijbaantje ging ik op 1 februari 1992 het secretariaat van de VON verzorgen. Ik werd gauw lid van de VON en op de ledenvergadering in april 1992 werd ik in het bestuur gekozen en belast met het secretariaat. Eerlijk gezegd overviel het me om (zo snel) als bestuurslid van de VON gekozen te worden. Tot voor een half jaar geleden kende ik deze vereniging alleen vanuit mijn college-aantekeningen. Ik verwacht dan ook niet meteen al een wezenlijke bijdrage te kunnen leveren binnen het bestuur op het inhoudelijke vlak. Deze beginperiode zal voor mij dan ook vooral bestaan uit een oriëntatie op het veld dat de VON vertegenwoordigt en veel luisteren naar mijn collega-bestuurders.

De VON trekt me aan omdat het een progressieve veldvereniging is, die het belang zowel van de docent als van de leerling niet uit het oog verliest.

Mijn interesses op onderwijsgebied zijn veelvuldig, omdat ik nog voor geen enkel deelgebied een specifieke belangstelling heb ontwikkeld.

Ik heb nog geen duidelijke doelstellingen voor ogen, die ik met de VON zou willen bereiken. Wel hoop ik dat de VON in de toekomst beter doordringt bij docenten in opleiding. Het lijkt mij van groot belang dat zij zich goed (onder meer via de VON) oriënteren op het vakgebied waarin zij over enkele jaren zullen gaan werken.

Carolien Franken

Opleiding Tweede graads Nederlands aan de lerarenopleiding De Witte Leli te Amsterdam; doctoraal-examen Nederlandse taal- en letterkunde aan de Universiteit van Amsterdam

Onderwijservaring Docent NT2 in de basiseducatie; docent taalbeheersing aan de afdeling Nederlands van de Hogeschool Rotterdam en omstreken

Speciale interesse Moedertaalonderwijs en NT2 in de volwasseneneducatie

Verwantschap met de VON Het belang van de vernieuwing van het moedertaalonderwijs

Haalbare doelstellingen voor de VON Aandacht geven aan de ontwikkeling van het moedertaalonderwijs en het NT2-onderwijs in de volwasseneneducatie

Addie Gerritsen

Het grootste deel van mijn ruim 32 jaar ervaring in het onderwijs heb ik opgedaan in het LBO, op de school waar het project Gericht Schrijven MAVO/LBO is mede-ontwikkeld. De laatste 7 jaar, na fusies, was ik directielid van een scholengemeenschap LBO/MAVO. Dat is mij behoorlijk opgebroken. Van het project Gericht Schrijven is, behalve de examenvorm, niet veel meer over op mijn oude school.

Sinds juni 1991 werk ik bij de arbeidsvoorziening als cursistenbegeleider en als docent in de nevenschakeling. Het werk op zich is niet veel anders dan op school: les geven aan mensen, die niet of laag geschoold zijn en hun problemen oplossen, zodat die de resultaten van de opleiding zo min mogelijk beïnvloeden. De context is wel heel anders: wij leiden op voor het bedrijfsleven en dat is hard...

Frustrerend is het te ervaren, dat de probleemleerlingen uit het onderwijs hun problemen nog steeds niet de baas kunnen, nu ze volwassen zijn. Daar komen nu ook nog eens slechte schoolervaringen bij: van school gestuurd, geen werk kunnen vinden...

Lid van de VON ben ik geworden nadat ik het VON-boekje *Ik lig er niet wakker van...; AVO-leraren uit het lager beroepsonderwijs over onderwijsvernieuwing* (Akerboom/Burghouts 1976) had gelezen. Ik ben ongeveer 10 jaar lid geweest van de redactie van *Moer* en daarna ben ik in het bestuur gekomen; op het ogenblik ben ik penningmeester.

Hoewel de VON een vernieuwingsbeweging is uit de jaren zestig, moet de VON blijven bestaan, omdat zij een principiële club is, die nog steeds leerlinggerichtheid en emancipatie aanhangt naast een aantal andere uitgangspunten. Juist om de mensen met slechte schoolervaringen, zoals ik ze hierboven beschreef, moet de VON blijven en groter worden!

Nu het ledenaantal wat teruggelopen is, wordt wel

eens gesproken over vormen van samenwerking met de andere veldverenigingen. Dat betekent compromissen sluiten: hoe ver kan je gaan zonder vuile handen te maken? Dat vind ik een dilemma.

Mariet van Goch

In de tijd dat Jan Sturm er taalkunde gaf en opzienne baarde, studeerde ik Nederlands en geschiedenis aan de NLO te Tilburg.

In 1979 werd ik docent Nederlands aan een (toenmalige) school voor MHNO. Ik behaalde in 1987 aan de Katholieke Universiteit Nijmegen het doctoraal examen Nederlandse taal- en letterkunde, specialisatie vakdidactiek. Mijn begeleider was Jan Sturm. Samen met mijn mede-studenten Truus Aerts en Huub Geerlings heb ik een case-studie uitgevoerd op een school voor MDGO. We onderzochten de uitwerking van een vakinhoudelijke vernieuwing in het vak Nederlands bij een docent in het eerste jaar van een opleiding SA, o.a. tegen de achtergrond van een historische analyse van vakdidactische opvattingen over schrijfonderwijs (Aerts, Geerlings & Van Goch 1987; Wooldrik, Van Goch & Sturm 1991; Wooldrik & Sturm 1991; Sturm 1992).

Thans ben ik werkzaam als docent Nederlands en coördinator in de sector Dienstverlening en Gezondheidszorg van het Spectrum-College Breda, een grote scholengemeenschap voor (K)MBO en VE. Als docent breng ik met veel plezier gericht schrijven in praktijk. Daarnaast bied ik leerlingen door mijzelf ontwikkelde cursussen taalbeschouwing, studerend lezen, interviewen en correspondentie aan. Maar elk jaar ook pas ik me weer aan: aan de wensen van het werkveld; elk jaar houd ik rekening met het toekomstige beroep van de leerling.

Als coördinator beweeg ik me veel binnen en buiten de school: binnenskamers, regionaal en (inter)nationaal vechten voor goed (commercieel) dienstverleningsonderwijs.

In het kader van bijscholing volgde ik onder meer een cursus commerciële gesprekstechniek en een cursus Nederlands als tweede taal in het voortgezet onderwijs aan de KUB in Tilburg.

Vanaf het moment dat ik als eerste-jaars student aan de NLO verplicht was een abonnement te nemen op *Moer* ben ik lid van de VON: aanvankelijk een passief lidmaatschap. Totdat ik uit het tijdschrift allerlei artikelen moest lezen. *Het Beste uit Moer* (Hollaar e.a. 1975; Kuyser & Tienstra-Schipperheijn 1980) schafte ik vanzelfsprekend aan. Jan Sturm was een (logische)

pleitbezorger. De theorie in praktijk wilden mijn medestudenten en ik. *Moer* gaf te denken.

Over de grote conferenties heb ik alleen horen verhalen. De 'stroomverslagen' gebruikte ik voor mijn afstudeerscriptie.

Voor mij geen praktijkschok, wel herkenning van die problematiek bij de hernieuwde ontmoeting met Jan Sturm in Nijmegen. Als afstudeerpresentatie droeg hij mij medio 1987 voor als bestuurslid van de VON. Eindelijk een actief lidmaatschap.

Ik hoop van harte dat de VON haar eigen uitstraling weervindt in het moedertaalonderwijs: een vleug idealisme, een tik protest, een spat brutaliteit, een boel autoriteit, een grote dosis creativiteit, een flinke hoeveelheid praktijkzin en een hoop ferme jonge, ervaren en door de onderwijswol geveerde leden in alle onderwijssoorten. Dat bereike de VON door het uitdragen van emancipatorisch (moedertaal)onderwijs dat alle leerlingen verbaal, cultureel en maatschappelijk weerbaar maakt!

Namens de VON heb ik zitting in de VALO-M. Samen met mijn mede-bestuurslid Addie Gerritsen onderhoud ik het contact met de zustervereniging in België. Voor de VON participeerde ik in het Project Eindtermen Voltijdse Eenvakelige tweede graads lerarenopleiding. In de eindtermen zijn VONnige uitgangspunten opgenomen. Daarnaast ben ik trouw deelnemster aan de resonansgroep voor de conferentie 'Het Schoolvak Nederlands'. Ook daar loop ik bij tijd en wijle Jan Sturm tegen het lijf.

Het MBO heeft mijn grote interesse. Daarnaast heb ik een brede belangstelling voor onderzoek, ontwikkeling en organisatie van onderwijs, voor opleiding en begeleiding in onderwijs.

Mariëtte Hoogeveen

Toen mijn elfjarige nichtje me onlangs de vraag stelde: 'Wat doe jij nu precies voor werk?' moest ik erg lang nadenken voordat ik een voor haar begrijpelijk antwoord kon formuleren.

'Me aan de leden van de VON voorstellen als nieuw bestuurslid moet toch heel wat eenvoudiger zijn', dacht ik toen vluchtig. En nuervaar ik al schrijvend en terugblikkend dat ook dit zo simpel niet is. Biografische feiten alla, maar het waarom, hoe en waartoe... en dan nog 'precies'. Laat ik me tot het eerste beperken.

Ik studeerde Nederlands in Nijmegen. Als afstudeer-richting koos ik vakdidaktiek. Dat was geen toeval; onderwijs had al lang mijn speciale belangstelling. Nog maar nauwelijks wegwijs in de wereld van de moedertaal-
didaktiek, kreeg ik de mogelijkheid om in het kader van het toenmalige SLO-project Taalvaardigheid in de basisschool, een case-study te doen naar schrijf-
onderwijs op de basisschool. Van dat 'leeronderzoek' leerde ik inderdaad erg veel. Het belangrijkste was misschien wel dat ik ontdekte dat er achter de praktijk van het (moedertaal)onderwijs, een wereld schuil-
ging van opvattingen, idealen, theorieën, en... instanties. Een wereld die ik als leerling zo simpel ervaarde en definieerde als: 'Er zijn saai of leuke lessen, docenten zijn natuurtalenten of ze leren het nooit, schoolboeken zijn stomvervelend, bij groepswork kun je lekker ke-
ten', enzovoort. Puzzelend boven protocollen van taal-
lessen en lezend in allerlei vakbladen ontdekte ik hoe vreselijk ingewikkeld die wereld die altijd zo simpel leek, eigenlijk was.

Dat was ook de tijd dat ik voor het eerst kennis nam van de VON en *Moer* onder ogen kreeg. De vakdidak-
ticus die me toen opleidde, introduceerde deze club met de volgende, voor mij onvergetelijke woorden: 'Ze zijn politiek, idealistisch en tegen alles wat gevestigd is'. Of zijn opmerking beschrijvend bedoeld was, weet ik niet, en het waarom, hoe en waartoe laat ik zoals beloofd voor wat het was; maar mijn belangstelling was in ieder geval gewekt.

Na mijn afstuderen dook ik steeds dieper in het veld en de theorie. Ik deed mijn stage voor de lerarenopleiding aan een PABO. Daarna werkte ik (op contract-basis) voor het Ministerie van Onderwijs en Weten-
schappen (Diepte-project Schrijfvaardigheid op de basisschool) en voor de SLO. In het kader van daar lopende projecten deed ik verschillende case-studies op diverse terreinen van het moedertaalonderwijs op de basisschool: met name schrijf- en leesonderwijs. Al die onderzoekjes werden uitgevoerd onder de vlag van het Werkverband voor Onderzoek van het Moeder-
taalonderwijs (WOM) aan de KU te Nijmegen.

De centrale onderzoeksvraag was steeds: wat kun-
nen en doen docenten met vernieuwingsvoorstellen? Meestal gingen onderzoek en leerplanontwikkeling hand in hand. Uren filosofeerden we over wat wens-
lijk en haalbaar was. We beschreven wat er in klassen gebeurde, discussieerden over theorie en praktijk en over de mogelijkheden om docenten daadwerkelijk te ondersteunen in die praktijk.

Hoe meer ik in klassen observeerde en hoe meer ik

docenten interviewde, des te minder kon ik om de vra-
gen naar het waarom, het hoe en waartoe heen. Ik leerde nog weer meer. Begrippen en hun inhouden: longitudinaliteit, latitudinaliteit, emancipatorisch (taal)onderwijs, projectonderwijs, thematisch onder-
wijs, en later 'functionele taalvaardigheid', en 'the teacher as a researcher'. En nog veel meer. Maar vooral de complexiteit van die begrippen in relatie tot de alle-
daagse onderwijspraktijk.

Na zeven jaar onderzoek en leerplanontwikkeling vond ik het de hoogste tijd (en eigenlijk al te laat!) om eens achter het bureau vandaan te komen om nu eens zelf te gaan doen waar ik op afstand al die tijd zo veilig over kon filosoferen: les geven! En nu ik dat gedaan heb (schrijfonderwijs aan eerste-jaars studenten Ne-
derlands in Nijmegen) heb ik nog weer heel veel meer geleerd: hoe boeiend les geven is, maar ook hoe frus-
trerend het kan zijn, hoe groot de kloof is die gaapt tussen wat ik vind dat zou moeten en wat ik zelf waar-
maakte, enzovoort.

(Intussen los ik de belofte me tot biografische feiten te beperken al lang niet meer in. Was misschien toch niet zo'n goed idee! Weer wat geleerd!)

En wat doe ik *nu* eigenlijk precies voor werk? Les ge-
ven in taalbeheersing, het uitvoeren van een interview-
onderzoek naar de term leerlijn voor de VALO-M, een veldtest naar een computerprogramma met hulp voor leerlingen bij het schrijven van teksten (Printproject), het afmaken van een Leergang Schrijven van teksten voor vier- tot en met twaalfjarigen die ontwikkeld is in het al genoemde Diepte-project. Van alles wat, vooral basisonderwijs, tijdelijk, vaak vluchtig en te hooi en te gras. Maar van de wereld moedertaalonderwijs, die al-
smaar ingewikkelder voor me wordt, krijg ik nog niet genoeg.

Toen men me vroeg voor het VON-bestuur dacht ik: 'Leuk, weer een hele andere hoek, dat heb ik nog nooit gedaan'. En mijn idealen met de VON? De onderwijs-
kundige en vakinhoudelijke uitgangspunten van wel-
eer zijn mijns inziens niet achterhaald. Proberen ze te realiseren dus. Waarom? Omdat er aan het moeder-
taalonderwijs nog zoveel te verbeteren valt! Hoe? Door veel activiteiten te organiseren en van de VON
weer een energieke vereniging te maken met meer actieve leden. Door tegenwicht te bieden tegen de ten-
dens tot technocratisering van het moedertaalonder-
wijs, door waar mogelijk samen te werken met andere veldverenigingen. Waartoe? Het lijkt ineens zo sim-
pel... Beter moedertaalonderwijs!

Gerrit Reitsma

Na de middelbare school heb ik mijn opleiding gevolgd aan de Rijkskweekschool te Meppel. In 1969 volgde een benoeming bij het voortgezet onderwijs. Na twee jaar ben ik part time gaan werken en heb ik orthopedagogiek gestudeerd bij onder meer professor Wilhelmina Bladergroen tot aan mijn kandidaatsexamen. Uiteindelijk heb ik onder invloed van onder meer de beroemde of beruchte zomercursussen Nederlands (Bijscholing MAVO/LBO) definitief voor het voortgezet onderwijs gekozen.

Sinds het midden van de zeventiger jaren ben ik actief in de VON. Tot 1981 in VON-Noord en vanaf dat jaar in het VON-bestuur. De eerste jaren heb ik mij als bestuurslid voornamelijk beziggehouden met regionalisering. Zo ontstonden er in die jaren regiogroepen als VON-Friesland, VON-Twente en VON-Veenendaal, afdelingen die overigens maar een kort leven beschoren waren.

De afgelopen jaren ben ik noodgedwongen voorzitter geweest, overigens met veel plezier. Als afgevaardigde van het bestuur maak ik al een aantal jaren deel uit van de VALO-Moedertaal.

Wat mij in de vereniging nog steeds boeit zijn de discussies over goed moedertaalonderwijs. Thematisch onderwijs, projektonderwijs, leerlijnen, longitudinaliteit, normale functionaliteit, leerlinggericht onderwijs en moedertaalonderwijs is meer dan deelvaardigheidsonderwijs in de moedertaal zijn uitgangspunten die mij na aan het hart liggen ook in mijn huidige functie als directeur van een driejarige middenschool met een gemengd geprofileerde afsluiting op MAVO-, LBO-niveau in de gemeente Delfzijl.

Jan Sturm

Ik heb al drie berichten als voorzitter a.i. de wereld ingestuurd; die bieden genoeg informatie over mijn opvattingen. Vandaar alleen wat zakelijke informatie.

Jaargang 1940

Opleiding Kweekschool in Middelburg; Nederlands MO-A en B in Tilburg; doctoralexamen Nederlandse taal- en letterkunde aan de Universiteit Nijmegen.

Onderwijservaring Onderwijzer (1962-1967); docent Nederlands in het MBO en het HHNO (1967-1974); (Hoofd)docent Bijscholing Nederlands MAVO/LBO (1971-1974); docent taalkunde aan de afdeling

Nederlands van de NLO Moller Instituut te Tilburg (1974-1978); docent vakdidactiek Nederlands bij de Vakgroep Nederlands KU Nijmegen (sinds 1981).

Speciale interesse Geschiedenis van het moedertaalonderwijs; internationaal vergelijkend onderzoek van moedertaalonderwijs.

Verwantschap met de VON Lid sinds 1969; stroomleider op twee VON-conferenties; redacteur van *Moer*; artikelen in heel wat jaargangen van *Moer*.

Haalbare doelstellingen voor de VON Via verenigingshandelen (blijven) verduidelijken waarom de VON er is en voor wie; meer leden vooral via de opleidingen; meer autonomie voor docenten; minder zaak-waarnemers; meer leerkansen voor alle leerlingen; meer aandacht voor culturele verscheidenheid in het onderwijs; minder opgelegde eenheid in het onderwijs; meer vakinhoudelijke debatten over onderwijs.

Anja Swennen

Ik geef nu drie jaar vakdidactiek Nederlands aan de PABO in Deventer. In die drie jaar heb ik regelmatig basisscholen bezocht om studenten te observeren tijdens het les geven. Op die manier heb ik een redelijk beeld gekregen van het moedertaalonderwijs op basisscholen. Dat beeld is aangevuld door lesschetsen die de studenten na iedere stageperiode moeten inleveren.

Een lesschets, u kent ze misschien nog van uw eigen studie, is een geschreven lesvoorbereiding volgens het model 'Didactische Analyse' van Van Gelder (1967). Alleen het afgelopen jaar al heb ik ongeveer 450 van dergelijke lesschetsen onder ogen gehad. Genoeg dunkt me om hier een algemene indruk te durven geven van de praktijk van het moedertaalonderwijs op de basisscholen in en rond Deventer.

De lesschetsen die mijn studenten inleveren, bestaan voor een deel (drie van de zeven) uit opdrachten die aansluiten bij de inhoud van de lessen die ik geef. In deze lesschetsen vind ik iets terug van mijn ideeën over moedertaalonderwijs. Bijvoorbeeld dat begrip lezen onder anderen gericht moet zijn op het aanleren van verschillende leesstrategieën. Toch krijg ik veel opdrachten over begrijpend lezen terug waarin de traditionele tekst met vragen gebruikt is. Soms met een verontschuldiging briefje erbij: 'Ik moest me aanpassen aan de methode.' Of: 'Ik had geen tijd om zelf iets te maken.'

Het onderwerp van de vier andere lesschetsen kan

door de student of door de mentor gekozen worden. De inhoud van die lessen varieert enorm. Alleen al daardoor wordt duidelijk dat moedertaalonderwijs op de basisschool een bijzonder breed terrein beslaat: van een kringgesprek tot het schrijven van een opstel.

Als ik afga op de lesschetsen wordt echter duidelijk dat, hoewel er een grote verscheidenheid is, bepaalde onderdelen uit het taalonderwijs veel vaker aan de orde komen dan andere.

In de benedenbouw wordt veel tijd en moeite besteed aan voorlezen, vertellen en het kringgesprek. Daarnaast, en volkomen los daarvan, is er veel aandacht voor klassikaal voorbereidend en aanvankelijk lezen volgens de methode *Veilig leren lezen*. Niet iedereen gebruikt *Veilig leren lezen*. Op één van de scholen die ik bezocht, sprak een enthousiaste leerkracht over het Zwaluw-project, een methode voor aanvankelijk lezen.

In de middenbouw en bovenbouw bestaat taal voor een belangrijk deel uit deelvaardigheden: voorzetsels invullen, tegenstellingen bij elkaar zoeken, van mannelijke beroepen vrouwelijke varianten maken, enzovoort. (Mijn studenten noemen deze lessen 'gewoon taal'.) Populair is ook de tekst met vragen en vanzelfsprekend worden de teksten eerst door enkele leerlingen in de klas hardop voorgelezen. Op sommige scholen wordt in de bovenbouw veel tijd besteed aan grammatica, zowel redekundig als taalkundig ontleend staan (opnieuw?) in de belangstelling.

De echte nummer één is, u raadt het al, spelling.

Nu het antwoord op de vraag: Waarom de VON?

Ik zou graag zien dat de ideeën die binnen de VON leven over goed moedertaalonderwijs beter zichtbaar worden in de basisschool, zodat kinderen kunnen profiteren van nieuwe ontwikkelingen op het gebied van taal. Dat is, zoals het overzicht van de lesschetsen laat zien, lang niet altijd het geval.

Natuurlijk heb ik makkelijk praten. Ik sta niet voor een klas met 25 leerlingen waarvan er twee dyslectisch zijn, vijf van allochtone herkomst en drie moeilijk opvoedbaar. Toch zou mijn werk, juist door een inspirerende uitwisseling van ervaringen van deskundigen uit de basisscholen, beter dan tot nu toe het geval is, op de praktijk kunnen worden afgestemd. Dat zou een mogelijke weg zijn om nieuwe ontwikkelingen door te laten sijpelen in het basisonderwijs. Bovendien kan ik dan misschien antwoord geven op een noodkreet van een van mijn studenten tijdens een college over jeugdliteratuur: 'Wat je zegt klinkt wel mooi, maar hoe breng ik het in praktijk?'

Ik sluit mijn 'verhaal' af met wat zakelijke gegevens over mijn opleiding en onderwijservaring. Ik ben mijn opleiding begonnen aan de nieuwe lerarenopleiding in Tilburg. Daarna studeerde ik Nederlands, specialisatie vakdidactiek aan de Katholieke Universiteit van Nijmegen. Tijdens en na mijn studie heb ik Nederlands gegeven in het beroepsonderwijs (HEAO, HTS en MAS) en het algemeen voortgezet onderwijs (MAVO, HAVO en VWO).

Vanaf augustus 1989 ben ik verbonden aan hogeschool IJsselland en geef ik Nederlands aan de academie Mens-arbeid en aan de PABO.

Wim Verhoeven (bureaubeheerder)

Ik heb een onderwijzersopleiding gevolgd en heb vervolgens les gegeven op een basisschool. Enige tijd ben ik hoofd van een basisschool geweest. Ik was met name geïnteresseerd in de vakken muziek en handvaardigheid.

Via mijn zus ben ik het VON-bureau gaan beheren, omdat ik uit ideële overwegingen vrijwilligerswerk wilde doen.

Ik pleit voor een goede organisatie binnen de VON, professionalisering is volgens mij een goede zaak.

Gé Verstegen

Als aspirant-bestuurslid van de VON wil ik mezelf graag kort introduceren bij de lezers van *Moer*.

Motto: tussen droom en daad...

In 1982 ben ik afgestudeerd aan de katholieke Universiteit van Nijmegen. Afstudeerrichting: Taalkunde in combinatie met vakdidactiek. Onderwerp van de afstudeerscriptie was een beschrijving van een geval van onderwijsvernieuwing door projectonderwijs. Samen met een medestudente heb ik een beschrijving van het betreffende project gemaakt en met vooral kwalitatieve onderzoeksinstrumenten proberen te analyseren wat de betreffende docenten wilden bereiken met hun onderwijsproject en wat ze volgens ons 'werkelijk' bereikten. Anders gezegd: een onderzoek naar de spanning tussen retoriek en praktijk of met 'gewonere woorden': tussen ideaal en praktijk.

Sinds zeven jaar werk ik aan een school voor MEAO en MMO te Doetinchem. Sinds een jaar ben ik vakgroep-

voorzitter Nederlands. In deze jaren heb ik voornamelijk 'gewoon' les gegeven. De spanning tussen ideaal en praktijk betekent voor mij momenteel veel eerder:

Hoe creëer ik binnen de vier muren van het leslokaal een natuurlijke, communicatieve situatie?

dan:

Hoe zorg ik ervoor dat mijn leerlingen weerbaar worden? Of: Hoe overstijg ik de grenzen van mijn vak? Of: Hoe zorg ik ervoor dat leerlingen met een achterstand er toch komen?

Ik vermoed dat er binnen en zeker ook buiten de VON veel docenten Nederlands rondlopen die wel behoefte hebben aan een platform voor ideeënuitswisseling. De VON moet een middel zijn of worden om de professionalisering van docenten te stimuleren: door uitwisseling van kennis en ervaring, door workshops, door het ontwikkelen van supervisie.

Ondanks salariszorgen, fusieperikelen, SVM, FBS enz., wil je toch ook nog erg graag je vak goed onderwijzen.

Tot slot

Lezer(es), het VON-bestuur heeft zich bloot gegeven. Laat ook eens wat horen! Ga met het bestuur in discussie; val het aan op zijn opvattingen; bestrijd zijn plannen. Of: Doe mee met het bestuur; ondersteun zijn plannen; vul aan!

Wees

een

VINNIGE

VONNER

Vergeet

26 NOVEMBER

niet

Literatuur

Aerts, T., H. Geerlings & M. van Goch, *Schrijfvaardigheidsonderwijs tussen denken en doen; een verslag van een onderzoek naar praktijk en retoriek van schrijfvaardigheidsonderwijs*. Hegelsom 1987 (doctoraalscriptie KUN).

Akerboom, G. & P. Burghouts (red.), *Ik lig er niet wakker van...; AVO-leraren uit het lager beroepsonderwijs over onderwijsvernieuwing*. Bilthoven, VON, 1976.

Gelder, L. van, 'Leerplanontwikkeling en de analyse van het didactisch proces' in: *Pedagogische Studiedieën* 1967, 258 e.v.

Hollaar, H., P. Kokke, S. Ophof, H. Pleging & B. van Schijndel (eds.), *Het Beste uit Moer 69-73*. Veghel, VON, 1975.

Kuyer, P. & G. Tienstra-Schipperheijn (eds.), *Het Beste uit Moer 69-78*. Veghel, VON, 1980.

Sturm, J., 'Moedertaalonderwijs in het MBO en de voorbereiding op het beroep; over de plaats van (vakinhoudelijk) onderzoek' in: R. Delnoy (red.), *Moedertaalonderwijs en beroep: een uitdaging voor het schoolvak Nederlands in het MBO*. Enschede, VALO-M, 1992, p.13-24.

Wooldrik, J. & J. Sturm, *Schrijfvaardigheid in de MDGO; een bewerking in opdracht van de VALO-Moedertaal van T. Aerts, H. Geerlings & M. van Goch, Schrijfvaardigheidsonderwijs tussen denken en doen* (Nijmegen, KUN, 1987). Nijmegen/Enschede, Vakgroep Nederlands KUN/VALO-M, 1991.

Wooldrik, J., J. Sturm & M. van Goch, '«Maar zo leer ik er niks van, als ik al die rijtjes af ga.» Van het ideale curriculum Nederlands in het MDGO naar een ervaren curriculum' in: *Spiegel* 9 (1991), nr.3, p.55-86.

Bestuursmededeling

Over het verenigingsjaar 1991 heeft een aantal leden f 90 contributie betaald in plaats van de verschuldigde f 75. Wie dat gedaan heeft en het te veel betaalde terug wil ontvangen, neme contact op met Wim Verhoeven (023: 28 68 47).